GEMEENTE Stadskanaal

Routekaart preventief toezicht

Stadskanaal onder preventief financieel toezicht

De begroting 2021 van Stadskanaal laat een structureel tekort zien van € 6,6 miljoen. Omdat de baten en lasten niet structureel in evenwicht zijn heeft de provincie Groningen besloten tot preventief financieel toezicht voor het begrotingsjaar 2021. De provincie geeft in haar brief over het toezicht d.d. 8 december 2020 aan dat zij van mening is dat de tekorten hoofdzakelijk ontstaan door de decentralisaties in het sociaal domein. Het preventief toezicht houdt in dat besluiten over de begroting inclusief wijzigingen voorafgaande goedkeuring door de provincie behoeven en dat afspraken worden gemaakt over goedkeuring door de provincie bij het aangaan van verplichtingen.

Het preventief toezicht is bedoeld om te werken aan herstel van de financiën en zo te voorkomen dat de gemeente in een artikel 12 situatie terecht komt. De provincie gaat samen met de gemeente aan de slag om helder te krijgen waar de pijnpunten liggen. Het nemen van beleidsmatige besluiten om de begroting weer structureel en reëel in evenwicht te brengen een is en blijft de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Het preventieve toezicht vervalt als er naar oordeel van de provincie zicht is op een reëel sluitende begroting.

Proces preventief toezicht

Het proces van preventief toezicht is beschreven in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) dat door alle provincies wordt gebruikt. Als een gemeente onder preventief toezicht staat gaat de provincie samen met de gemeente op zoek naar de oplossing. De dialoog tussen gemeente en provincie vindt plaats op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Belangrijk onderdeel van het preventief toezicht is onderzoek naar de financiële situatie. Daarnaast kan de provincie aanvullende onderzoeken laten uitvoeren op specifieke onderwerpen. De onderzoeken leiden tot een herstelplan. Op basis van de (resultaten van) het herstelplan heroverweegt de provincie ~~over~~ het toezicht.

Onderzoek financiële situatie
Het onderzoek naar de financiële situatie is bedoeld om inzicht te krijgen in waar uitgaven kunnen worden verlaagd, inkomsten kunnen worden verhoogd, hoe vermogen kan worden opgebouwd en schulden kunnen worden afgebouwd. Op basis van het verkregen inzicht kan een pakket van maatregelen worden getroffen om het structureel en reëel begrotingsevenwicht te herstellen. Het preventief toezicht en dus ook het onderzoek is niet vrijblijvend. De gemeente zal immers zelf moeten werken aan het herstel en de uitkomsten van het onderzoek liggen op tafel tijdens de dialoog met de provincie.

Er zijn drie onderzoeksvormen die verschillen in de mate van diepgang en richtinggevendheid voor het herstel:

Onderzoek	**Inhoud**	**Kenmerken**
Begrotingsanalyse zelf online uitvoeren	De gemeente kan een vergelijking maken van haar uitgaven en die van een andere of meerdere gemeenten.	Relatief weinig diepgang, niet onafhankelijk. Resultaten zelf vertalen naar herstelplan.
Begrotingsscan door BZK en provincie laten uitvoeren	Zij beoordelen de financiële situatie en doen aanbevelingen voor verbetering.	Meer diepgang, onafhankelijk. Resultaten niet vrijblijvend. Gemeente moet schriftelijke reageren op de aanbevelingen en hoe deze worden meegenomen in de begroting.

Onderzoek door extern bureau	De gemeente formuleert in overleg met de provincie een onderzoeksopdracht.	Maatwerk, diepgang afhankelijk van de opdracht, onafhankelijk. Resultaten en aanbevelingen zelf vertalen naar herstelplan.

Op verzoek van het college heeft de provincie met BZK gesproken over een begrotingsscan. De uitkomst van het overleg is dat de scan in ~~voor~~ 2021 op korte termijn niet haalbaar is. Het college gaat daarom over tot het formuleren van een opdracht aan een onafhankelijk onderzoeksbureau. De provincie levert hieraan een financiële bijdrage. Tijdens het eerstvolgende bestuurlijk overleg zal de wethouder nogmaals aandringen op het alsnog uitvoeren van een begrotingsscan.

Herstelplan
Het herstelplan is een beschrijving van beleidsontwikkelingen en de maatregelen die getroffen worden om een het begrotingstekort op te lossen. Het plan geeft tevens aan binnen welke periode dit gebeurt.
Structureel onontkoombare, onvermijdelijk en wettelijk verplichte beleidsontwikkelingen, maatregelen die medio 2020 door het college aan de raad zijn aangeboden (concept-Ombuigingsplan 2021-2024) en de resultaten van het begrotingsonderzoek zijn belangrijke ingrediënten van het herstelplan.

Besluit over het toezicht
De provincie zal een besluit over het beëindigen van het preventief toezicht altijd laten afhangen van haar oordeel over de financiële situatie nadat het herstelplan door de gemeente is vastgesteld. Dit oordeel kan leiden tot de volgende besluiten:

- Structureel evenwicht hersteld, het goedkeuren van de begroting inclusief herstelplan, intrekken preventief toezicht.
- Structureel evenwicht hersteld, het goedkeuren van de begroting inclusief herstelplan, preventief toezicht blijft van kracht totdat op basis van de begroting van het volgende jaar het toezicht opnieuw is bepaald (provincie houdt vinger aan de pols).
- Structureel evenwicht niet hersteld, onthouden van goedkeuring aan de begroting inclusief herstelplan, handhaven preventief toezicht totdat op basis van de begroting van het volgende jaar het toezicht opnieuw is bepaald.

Na afronding van het preventief toezicht kan de toezichthouder in het kader van nazorg nog een periode van bijvoorbeeld een jaar extra aandacht besteden aan de gemeente.

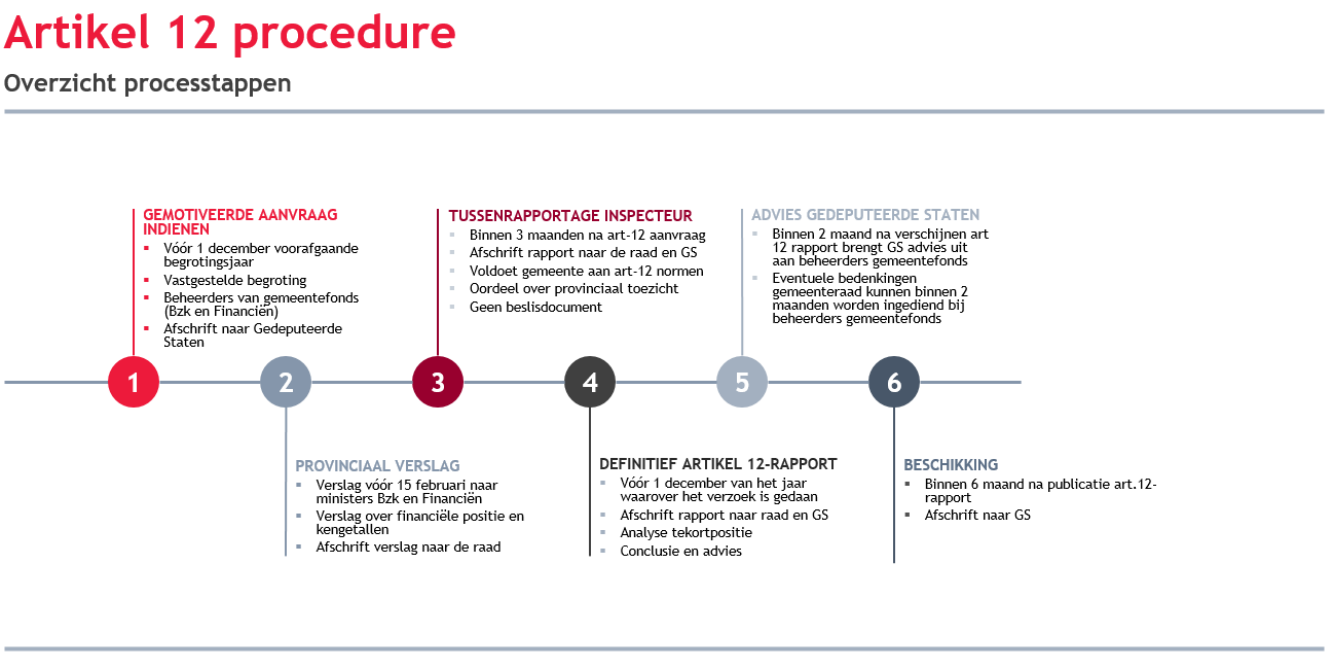
Als het preventief toezicht niet leidt tot herstel: mogelijke aanvraag artikel 12 status

Als het herstelplan niet leidt tot een structureel sluitende begroting en daar ook geen perspectief op is, kan de gemeente een (gemotiveerde) aanvraag indienen bij de ministeries van BZK en Financiën voor een beroep op artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet. Daarmee doet de gemeente een beroep op collectieve middelen om te werken aan herstel. Dit moet vóór 1 december voorafgaand aan het begrotingsjaar.

De gemeente heeft pas toegang tot artikel 12 als:

- Uit een verslag van de provincie blijkt welke maatregelen zij hebben getroffen in het kader van preventief toezicht en hoe zij oordeelt over de financiële situatie.

- Als de inspecteur van BZK oordeelt dat de gemeente voldoet aan de toelatingseisen.

Routekaart 2021

2021 staat in het teken van preventief toezicht. In dat kader heeft de gemeente drie belangrijke stappen te zetten:

- Uit laten voeren financieel onderzoek.
- Opstellen herstelplan.
- Opstellen begroting 2022 inclusief herstelplan.

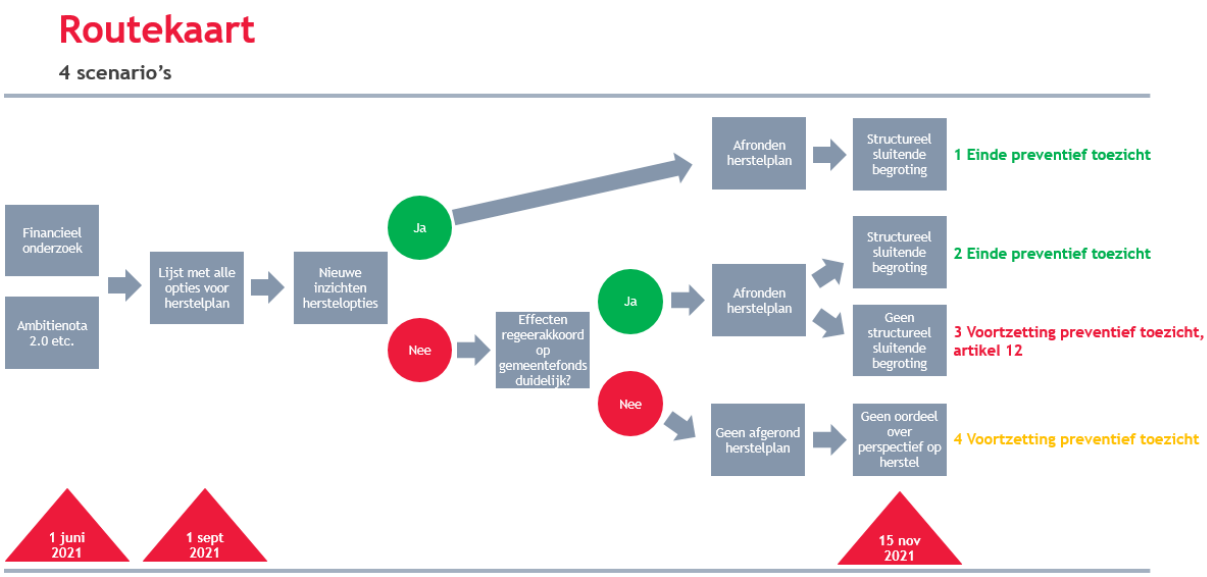
Voor deze stappen is een routekaart gemaakt.

Wij gaan er op basis van de huidige financiële situatie van uit dat de provincie pas een uitspraak gaat doen over het toezicht nadat de gemeente de begroting voor 2022 heeft ingediend, inclusief herstelplan. Het college ~~ziet~~ verwacht een verband tussen het resultaat van het herstelplan en de mate waarin de komende kabinetsformatie leidt tot een aanvulling van het gemeentefonds voor de taken in het sociaal domein. Die uitkomst is nu onzeker en daar kan ook niet op worden vooruitgelopen. Ook is onzeker wanneer de formatie is afgerond en hoe concreet de plannen op dat moment zijn. Wij moeten dan ook rekening houden met verschillende scenario's:

1. Het financiële onderzoek en het herstelplan leiden alsnog tot nieuwe inzichten en de gemeente zorgt zelf voor een structureel sluitende begroting voor 2022, ook naar oordeel van de provincie → einde preventief toezicht
2. Het financiële onderzoek, een aanvulling van het gemeentefonds en het herstelplan leiden tot een structureel sluitende begroting voor 2022, ook naar oordeel van de provincie → einde preventief toezicht
3. Het financiële onderzoek, het herstelplan en de kabinetsformatie bieden geen oplossingen voor de begroting → voortzetting preventief toezicht, aanvraag artikel 12

4. Het financiële onderzoek en het herstelplan leiden niet tot een structureel sluitende begroting voor 2022. Echter de uitkomsten/uitwerking van de formatie zijn nog niet beschikbaar zodat geen definitief oordeel kan worden gegeven over het herstelplan en het perspectief op herstel → voortzetting preventief toezicht

In alle scenario's gaan we er van uit dat we het financieel onderzoek afronden vóór 1 juni en dat een groslijst met alle opties voor het herstelplan (opiniërend) kan worden behandeld vóór 1 oktober. Het vervolgtraject hangt vervolgens af van de inhoud van de groslijst en de effecten van het gemeentefonds.

Het college zal de raad informeren over de onderzoeksresultaten (voor het zomerreces) en de inhoud van de groslijst (na het zomerreces). Na het zomerreces zal het college de raad tevens informeren over de actuele informatie naar aanleiding van de kabinetsformatie, het perspectief op het herstel en de scenario's.

De routekaart is tevens onderwerp van gesprek met de provincie.